

Blek opplevelse

TEATER

Cecilie Løveid:
MARIA Q
Nationalteatret

Anmeldt av
ELIF STRAUME

Cecilie Løveid er lyriker. Hun er også epiker. Men ikke primært dramatiker! Jeg la merke til henne straks hun debuterte, sammen med noen andre unge studenter i Bergen for en god del år siden. Hun overstrålet alle de andre. Det lyste lang vei av ordene hennes. Og det har det gjort mange ganger siden. I dikt og prosa. Men ikke kan jeg si jeg har sett det store lyset i hennes sceneproduksjoner. Sjøkkert? Slik er det bare. Og det kan godt tenkes det forandrer seg.

Det vil si: Det må det gjøre, hvis vi skal ta utgangspunkt i «Maria Q», som hadde urpremiere på Nationalteatret i går kveld. For dette var drama uten nerve, uten scenisk sammenheng. Vi forlanger ikke Ibsen-dramaer til hverdags. Men vi venter en viss konsekvens i behandlingen av personer og situasjoner. Og først og fremst en eller annen form for scenisk utstråling fra den tekst som teatret skal levendegjøre. Her manglet vi rett og slett et brukbart manus!

Nå har jeg sett både teatrets manuskript og det Gyl-

dendal har utgitt i bokform. Det siste er betydelig mer omfangsrikt, teatret har kuttet ned. Og det som er blitt borte? Ren lyrikk. Nemlig. Kunne det ha vært en utvei å gi seg den helt i vold og blåse forestillingen opp i en ganske annen dimensjon? Kanskje. Som det nå var, ble det et fall mellom alle stoler. Og det var i hvert fall ikke skuespillerens skyld. Ellen Horn spilte sin Maria Quisling på vakker vis og med intelligent utformede detaljer. Vi skal i en sen kveldstime ikke gå inn på okkupasjonshistorien. Ikke hefte oss ved noen historisk «sannhet». Slik Ellen Horn tolket rollen, ble vekten lagt på en gjennomført barnlig-naiv dimensjon, og det holdt meget godt som teaterhåndverk.

Vi fikk se mer av det. Nils Ole Oftebro gjorde Quisling til en enorm klossmajor, utenfor enhver sosial sammenheng. På sine premisser flott levert. Kristin Torps scenografi var fiffig nok, med Gimle som bakgrunn og leiligheten i Erling Skjalgssons gate som skueplass. Men vi savnet nok – etter alt vi hadde hørt – noe av den overlesede ansamling av mer og mindre verdifull malerkunst og antikviteter av ymse slag.

Det var savn av verre slag enn som så. For eksempel savnet vi det kontrapunkt mellom de forskjellige tidsplaner som manus bygger på. Her skal drøm og «virkelig-

het», nåtid og fortid, Norge og Ukraina bølge mot hverandre. Det ble redusert til en ut- og innmarsjering av personer som ikke fungerte på noe dypere plan. Og når forfatteren først bruker som et element i stykket den lille datteren som Maria Q etter sigende skal ha forlatt da hun reiste fra Ukraina, måtte det ha fått et rikere uttrykk på scenen.

Nei, jeg føler rett og slett ulyst ved å gå inn på noen videre analyse. Tross løftet om ikke å berøre okkupasjonshistorien, må det dog være tillatt å si at de som opplevet den, må reagere på den ufarliggjøring, eller skal vi heller si likegyldiggjøring, som Quisling og Terboven blir gjenstand for. De som bare har en akademisk kontakt med fortiden – eller ingen i det hele tatt – kjenner det kanskje annerledes.

Vi vil bare si: Hvil i fred, Maria Quisling, og lytt hvis du kan det, til den underfullt vakre russiske korsangen som innledet og gikk forut for selve forestillingen. For min del ville jeg heller ha sittet i to timer og bare hørt på den.

Det er forresten forunderlig med Kjetil Bang-Hansen. Når han setter i scene på Det Norske Teatret, går det glimrende. Eksempler fra i fjor: «Gaukerei», «Bodskapet til Maria», «Cyrano». På National står det mer i stampe.

Men la oss nå ikke bli overtroiske.

DRAMA: Nils Ole Oftebro som Vidkun Quisling, Ellen Horn som Maria Quisling og Øystein Røger sm Josef Terboven i Cecilie Løveids «Maria Q» som hadde urpremiere på Amfiscenen i går.
Tegning: ULF AAS